



Informe específic de pluralisme a la televisió i a la ràdio durant la campanya de les eleccions al Parlament de Catalunya 2012 (del 9 al 23 de novembre)

Valoració del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (aprovada en la sessió de 3 de desembre de 2012)

L'informe específic de pluralisme a la televisió i a la ràdio en els dies de campanya de les eleccions al Parlament de Catalunya 2012, del 9 al 23 de novembre, i el resum final fan possible fer-ne algunes valoracions a tenir en compte en altres eleccions.

1. Anàlisi de continguts

Pel que fa a les temàtiques que, al llarg dels quinze dies de campanya, han estat presents en el discurs informatiu sobre les candidatures, una vegada més, la dinàmica política, entesa com les referències genèriques que fan els candidats o els membres dels partits respecte als posicionaments o als missatges d'altres candidats i partits, mostra la freqüència més elevada en totes les televisions, i per a totes les candidatures, amb un percentatge del 23% del total de les temàtiques que han aparegut als teleinformatius.

D'altra banda, en aquestes eleccions, hi han tingut un pes especial les referències a les relacions de Catalunya amb la resta de l'Estat espanyol que, en alguns aspectes, s'han mostrat acompanyades d'una certa tensió. Aquestes referències, amb una presència percentual del 22% sobre el total de temàtics, han ocupat la segona posició en la llista dels temes tractats. Els diferents posicionaments respecte a la pròpia articulació de l'Estat en el futur han estat un dels ítems reflectits amb més intensitat, per comparació a d'altres processos electorals –en la campanya electoral del 2010, aquest temàtic va representar un 8,4%–, juntament amb les relacions de Catalunya amb la Unió Europea, que han assolit un global del 2,3% de les freqüències dels temàtics.

Altres descriptors temàtics de les informacions sobre la campanya electoral de les candidatures han estat: la corrupció, amb un 6,8%; les reduccions pressupostàries de les administracions, amb un 5,9%; les referències a la vaga general del 14 de novembre, amb un 5,2%; la crisi econòmica, amb un 3,3%; les polítiques socials, amb un 2,7%; els procediments de desnonament, amb un 2,7%, i els pactes electorals i postelectorals, amb un 2%.

Cal destacar també que, com s'ha fet a les campanyes dels dos darrers anys, TV3, a més de la informació sobre els actes de campanya electoral, ha emès unes càpsules informatives sobre aspectes programàtics concrets de les diverses forces polítiques que també aproximen les diferents propostes a la ciutadania i contribueixen a millorar la qualitat de la informació en els processos electorals.

Els reportatges sobre les propostes programàtiques dels partits amb representació parlamentària que ha emès TV3 han estat els següents: el model d'estat, la consulta popular sobre l'autodeterminació de Catalunya, el model sanitari, les polítiques socials, les polítiques educatives, les infraestructures, les polítiques d'ocupació i l'habitatge. Aquestes càpsules, que tenen una durada entorn dels 3 minuts i mig, suposen un total de vint-i-set minuts i cinc segons de temps d'informació, la qual cosa representa el 4,5% del total de temps sobre les eleccions (10 hores i 7 minuts i escaig). A les eleccions autonòmiques del 2010 van suposar 1 hora i 27 minuts i escaig, i, a les eleccions generals del 2011, van suposar 48 minuts i 29 segons.

2. Sobre la forma de presentar la informació

Com des de fa anys, continuen les referències dels treballadors dels prestadors públics respecte de la seva disconformitat amb els criteris de cobertura de la campanya electoral, perquè entenen que no responen a criteris tècnicament periodístics ni en l'ordre d'aparició dels partits ni en la durada. Per això els professionals dels mitjans públics no signen les informacions.

Aquesta protesta ha estat present de forma notable a TV3, a TVE a Catalunya i a Barcelona TV, tot i que, respecte a les últimes eleccions generals de 2011, representa, en termes generals –Barcelona TV n'és l'excepció–, una disminució percentualment significativa en el temps que hi han dedicat: en el cas de TV3, ha representat el 3,5%, i en les darreres eleccions a les Corts Generals va representar el 6,4%.

També cal assenyalar que, a banda dels comentaris de protesta dels tres prestadors públics, dos d'ells, TV3 i Barcelona TV, emeten reportatges –quatre

emissions a TV3 i tres a Barcelona TV– sobre els motius pels quals els periodistes dels mitjans de comunicació públics es mostren contraris als criteris de cobertura de la campanya electoral.

El que continua passant és que, en alguns casos, com el de TV3 i el de Barcelona TV, el temps d'aquestes explicacions supera el temps dedicat a alguns partits amb representació parlamentària i al temps dedicat a tot el conjunt de forces polítiques extraparlamentàries.

Cal recordar que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, el 17 de novembre de 2010, va emetre una declaració sobre la cobertura informativa de la campanya de les eleccions al Parlament de Catalunya en què assenyalava que la reiteració de les protestes dels professionals genera un erosió sistemàtica de la confiança de la ciutadania en la prestació del servei públic i, a més, no té en compte que els continguts emesos per un mitjà públic estan definits pel seu paper institucional i per la legislació corresponent, i que són els que emmarquen l'activitat dels professionals, més enllà de les seves posicions i dels seus punts de vista.

Amb tot, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de valorar que les informacions relacionades amb les eleccions no s'han limitat als blocs electorals, tal com es detallarà a l'apartat referit a notícies que han incidit en tot el procés, sobre els quals s'han aplicat els criteris d'actualitat informativa i de professionalitat. Ho valora d'acord amb les recomanacions que va establir sobre la qualitat de la informació en els processos electorals (Acord 78/2007, de 7 de març), que es concreten en els principis d'equitat, de professionalitat, d'interès informatiu i d'igualtat d'oportunitats que segueixen vigents i que continuen sent punts de referència per avaluar el grau de compliment del pluralisme en la cobertura informativa de les campanyes.

3. Pluralisme polític

La Llei de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA) estableix, com a missió específica del servei públic, el respecte al pluralisme polític, i determina

que “els mitjans públics han d’assegurar una informació suficient sobre les diverses ofertes electorals i sobre l’activitat dels representants sortints”.

En conseqüència, aquest apartat es refereix a l’anàlisi quantitativa pel que fa al grup d’informacions estrictament relacionades amb el seguiment de la campanya per candidatura.

De la mateixa manera que es va assenyalar en les darreres eleccions al Parlament de Catalunya, aquesta missió específica ha estat observada pel conjunt dels prestadors públics analitzats.

En el cas de TV3, es compleix la forquilla d’entre el 0,1 i el 2,5 que estableixen els criteris per a la cobertura informativa de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals que va trametre a aquest Consell el mes d’octubre i que totes les formacions van acceptar, ja que no van ser qüestionats.

En la mateixa línia, TVE a Catalunya presenta un model de cobertura semblant, en què les xifres es mouen entre els marges d’una forquilla una mica més estreta.

Barcelona TV se situa, gairebé directament, en el criteri de proporcionalitat estricta, tenint en compte que la seva referència és el vot de Barcelona. Als informatius del 20 de novembre expliquen quins són els criteris de cobertura.

Pel que fa a la televisió privada 8tv, cal constatar que, a diferència d’altres comicis, ha realitzat una cobertura extensa de l’activitat electoral de les diferents candidatures de més de tres hores respecte als quinze minuts escassos de les eleccions al Parlament de Catalunya del 2010, fet que suposa un increment informatiu important. A les eleccions generals del 2011, l’informatiu *8 al dia*, que ja estava en antena, va emetre 2 hores i 49 minuts d’aquest tipus d’informació.

Amb tot, s’hi observen desequilibris en els temps dedicats a cada partit, en especial amb més durada per al Partit Popular de Catalunya i per a Esquerra Republicana.

Per bé que els prestadors privats no tenen el respecte al pluralisme polític com a missió específica, encara que la Llei de comunicació audiovisual afirma que

“en els períodes electorals, els mitjans de comunicació han de garantir especialment la pluralitat informativa”, cal recordar que l'apartat 2 de l'article 66 de la Llei orgànica del règim electoral general (LOREG) estableix que: “Durant el període electoral les emissores de titularitat privada han de respectar els principis de pluralisme i igualtat. Així mateix, en l'esmentat període, les televisions privades també han de respectar els principis de proporcionalitat i neutralitat informativa en els debats i entrevistes electorals així com en la informació relativa a la campanya electoral d'acord amb les instruccions que, a aquest efecte, elabori la Junta Electoral competent.”

Aquest principi de proporcionalitat en les informacions relatives a la campanya electoral de les televisions privades que estableix la LOREG no s'ha complert per part del prestador 8tv, atès que el temps de notícia de les agrupacions polítiques en aquestes informacions ha estat, en el conjunt del període, d'un 27,1% per CiU, un 20,7% pel PPC, un 17,3% pel PSC, un 17,1% per ERC, un 7,8% per ICV, un 6,6% per C's i un 3,3% per SI.

4. Entrevistes i debats

Tots els mitjans han inclòs entrevistes als candidats de les forces polítiques amb representació parlamentària en la seva programació i altres modalitats informatives referents a l'activitat dels candidats. Ho han fet tant les televisions com Catalunya Ràdio i RAC1, que ho va fer també amb la CUP-Alternativa d'Esquerrres, reforçant així el que s'especifica en l'apartat d'igualtat d'oportunitats.

Amb relació als debats, tots els prestadors, especialment 8tv, han tingut en compte la importància d'aquest format, en el marc de la informació sobre la temàtica electoral, com a element que col·labora a la formació d'una opinió pública informada.

Tal com ho indica l'informe, TV3, el 3/24 i Catalunya Ràdio n'emeten un mateix (en emissió conjunta) amb els set caps de llista per a la circumscripció de Barcelona amb representació al Parlament de Catalunya. Les difusions de TV3

i de Catalunya Ràdio són de forma simultània, mentre que el 3/24 ho fa en diferit, amb una hora de diferència. Aquest va ser l'únic debat entre els set candidats a la presidència de la Generalitat registrat en el conjunt dels prestadors analitzats.

Així mateix, el prestador TV3 programa quatre debats emesos simultàniament en desconexió territorial per a Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, en els quals participen els caps de llista per les circumscripcions respectives dels partits amb representació al Parlament de Catalunya. Amb l'excepció de l'edició corresponent a la demarcació de Barcelona, en què intervenen els candidats que figuren a la segona posició de les candidatures esmentades.

Les set candidatures amb representació al Parlament de Catalunya també participen simultàniament en un debat a TVE a Catalunya. En aquest cas, els candidats presents corresponen a circumscripcions diferents (Barcelona, Girona i Tarragona) i ocupen posicions diverses a les candidatures corresponents.

Per la seva banda, 8tv registra cinc debats diferents amb integrants de les set candidatures amb representació al Parlament. Cadascuna de les edicions d'aquest cicle de debats disposa de la presència de dos, tres o quatre candidats d'algun dels set partits. Per ordre cronològic, els debats estan organitzats de la manera següent: en el primer debat hi participen les candidatures de C's i de SI; en el segon, les de CiU, ICV-EUiA, ERC-CAT i SI; en el tercer, PSC, PPC i C's. En el quart, hi compareixen conjuntament el PSC, ICV-EUiA, ERC-CAT i SI. I en l'última edició hi són presents CiU, PSC i PPC. En termes globals, la candidatura del PSC apareix en tres ocasions i, la resta (CiU, PPC, ICV-EUiA, ERC-CAT SI, C's i SI), en dues.

El darrer debat, entre CiU, PSC i PPC, el retransmet simultàniament l'emissora RAC1.

I Catalunya Ràdio convida els responsables de campanya de les candidatures amb representació al Parlament a debatre en el marc del programa *L'oracle*.

5. Igualtat d'oportunitats

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, al seu dia, va fer una recomanació específica per facilitar més igualtat d'oportunitats, de manera que formacions polítiques que no tenien representació parlamentària obtinguessin temps d'intervenció.

Com es pot comprovar, es fan passes en aquest camí, i s'ha verificat que TVC ha informat sobre la CUP-Alternativa d'Esquerres, UPyD i PxC, amb un global de tres minuts i onze segons. TVE a Catalunya ha emès informació sobre aquest mateixes tres formacions, la CUP-Alternativa d'Esquerres, UPyD i PxC, amb un temps total d'un minut i set segons. 8tv i Barcelona TV han informat sobre la CUP-Alternativa d'Esquerres durant tres minuts i cinc segons, i un minut i quaranta-dos segons, respectivament.

En general, el conjunt d'informacions sobre la campanya electoral de les formacions polítiques que no tenien representació parlamentària suposen a TV3, TVE a Catalunya i 8tv, aproximadament, i per al conjunt de formacions, la meitat del temps de notícia de la candidatura amb menor representació parlamentària. A Barcelona TV aquesta relació és més baixa.

6. Descriptors temàtics

Aquest és un dels aspectes més destacats a valorar en aquestes eleccions en relació amb les eleccions que es van celebrar el novembre de fa dos anys, totes dues al Parlament de Catalunya.

Els descriptors temàtics de les informacions sobre la campanya electoral de les candidatures amb representació al Parlament fan referència a totes les emissions i totes les candidatures, i posen en relleu diferències significatives que alguns temes han tingut en només dos anys de diferència.

La més significativa és la relativa a les relacions de Catalunya amb l'Estat espanyol, que el 2010 va ocupar un 8,4% del temps i en aquestes eleccions s'ha situat en el 22,2%. En d'altres de menor volum, en destaquen els pactes electorals i postelectorals, que han passat del 7,7% al 2% el 2012. Els temes

relatius a la corrupció han passat del 3,1% el 2010 al 6,8% en les darreres eleccions.

També cal destacar que apareixen, com resulta lògic, les referències a la vaga general del 14 de novembre, amb una ocupació del 5,2%, i, per primera vegada, sorgeixen entre les posicions destacades els descriptors relatius als procediments de desnonament amb el 2,7% de temps, les relacions de Catalunya amb la Unió Europea, amb el 2,3%, i el sistema de pensions, amb l'1,2%.

7. Tipologia d'informació

En aquest apartat, s'ha analitzat el temps de notícia de les informacions relacionades amb les eleccions sense que en sigui necessàriament part integrant. Ens referim aquí a temes com la vaga general del 14 de novembre, la polèmica suscitada pel diari *El Mundo*, el conflicte social que representen els procediments de desnonament i d'altres que s'han anat presentant en el decurs de la campanya. Això s'explica per l'impacte mediàtic d'aquestes informacions, especialment la relativa a la polèmica suscitada pel diari *El Mundo*, la vaga general del 14 de novembre i els desnonaments. En aquesta anàlisi, sota la denominació "d'altres aspectes conjunturals", es posa en relleu que en tots els prestadors han tingut un pes molt rellevant.

A TV3 han representat un 36% sobre el total de la informació de les eleccions. A TVE a Catalunya, puja al 44,5% del total; a 8tv representen el 30,9%, i a Barcelona TV, el 37,1%.

En canvi, a les eleccions generals del 2011, aquest concepte va ocupar a TV3 el 5,3%; a TVE a Catalunya, el 4,1%; a 8tv, el 26,2%, i a Barcelona TV, l'11,8%.